

ПРОФЕСОРИ + СТУДЕНТИ

ИЗЛОЖБА

ПРОФЕСОРИ + СТУДЕНТИ

ПРОФЕСОРИ + СТУДЕНТИ

СОДРЖИНА

10-13

Д-Р АНА ФРАНГОВСКА
Вовед

14-15

Учесници (професори + студенти)

16-27

Факултет за арт и дизајн
Европски Универзитет, Скопје

- Проф. д-р Гордана Вренцоска + студенти
- Проф. м-р Александар Рашковиќ + студент
- Проф. д-р Јана Манева-Чупоска + студент
- Доц. м-р Марија Рашковиќ + студент
- Проф. м-р Благојче Наумоски + студенти
- Проф. м-р Страхил М. Петровски + студент

28-41

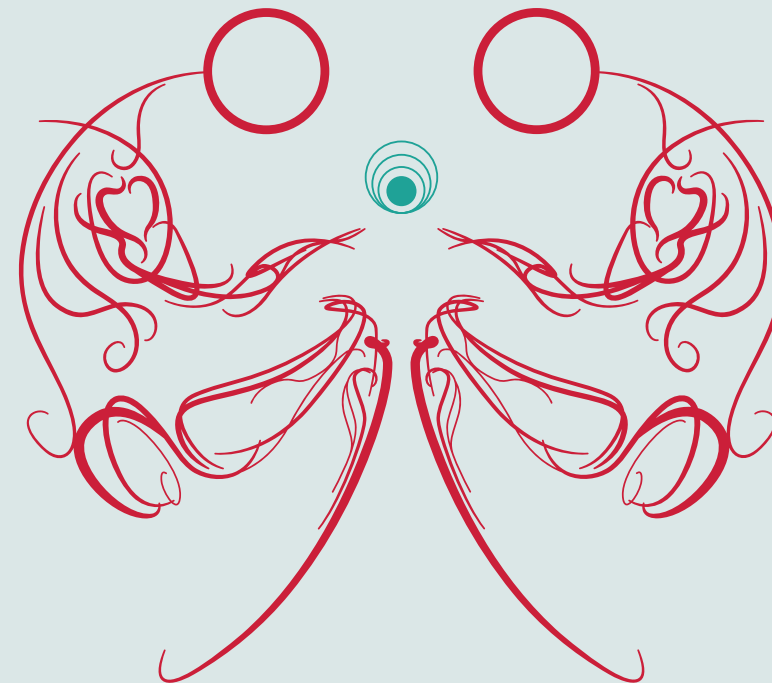
Факултет за уметност и дизајн
Меѓународен Балкански Универзитет, Скопје

- Александра Хаџи-Наумова Атанасовска (ментор) + студенти
- Срѓан Миќиќ (ментор) + студенти
- Ријад Црнишанин (ментор) + студенти
- Медина Хоџа (ментор) + студент
- Лазе Трипков (ментор) + студенти

42-45

Факултет за технолошки науки
Универзитет “Мајка Тереза”, Скопје

- Доц. д-р Марјана Којсточиноска Узунчева + студент

46-55

Факултет за дизајн и мултимедија
Универзитет АУЕ-ФОН, Скопје

- Проф. м-р Стефан Јакимовски + студент
- Проф. м-р Милош Милосављевиќ + студенти
- Проф. д-р Марија Ветероска + студенти
- Проф. м-р Никола Ефтимов

56-63

Ликовна Академија
Универзитет “Гоце Делчев”, Штип

- Ред. проф. м-р Јордан Ефремов + студент
- Ред. проф. м-р Јана Јакимовска + студенти
- Проф. д-р Слободан Милошевски

ОБРАЗОВНА ЕКОЛОГИЈА:

помеѓу менторството, трансдисциплинарноста, современата уметност и дизајнот

Д-р Ана Франговска

Секоја епоха создава сопствен модел на уметник, а со тоа и сопствен модел на уметничко образование. Начинот на кој една култура ги образува своите млади автори секогаш претставува одраз на нејзините пошироки интелектуални, политички и технолошки состојби. Денес, во услови на радикално променета визуелна реалност, глобална комуникација и постојано поместување на дисциплинарните граници, прашањето за односот помеѓу професорот и студентот станува особено чувствително и суштинско.

Токму затоа, поимот „образовна екологија“ во контекст на изложбата Професори и студенти не се однесува само на институционалната структура на уметничкото образование, туку на еден многу покомплексен систем на односи, размена и взаемни влијанија. Како и секој екосистем, и образовниот простор функционира преку динамични релации помеѓу различни генерации, методологии, дисциплини, медиуми и искуства. Во него знаењето не се движи линеарно и еднонасочно, туку постојано циркулира, се преиспитува, се адаптира и се трансформира во согласност со новите културни и технолошки услови.

Изложбата Професори и студенти токму затоа може да се разбере како мапирање на една сложена образовна екологија, во која различни генерации, медиуми и методологии истовремено коегзистираат, се судираат и се трансформираат. Во таа комплексна мрежа на современото уметничко образование, особено значајна е можноста за паралелно присуство на различни институционални и педагошки модели. Преку учеството на факултетите и академиите — Европски Универзитет-Скопје, International Balkan University, Универзитетот „Мајка Тереза“ – Скопје, American University of Europe – FON и Ликовната академија при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип — изложбата овозможува согледување на различни пристапи кон современото уметничко образование, но и на начините на кои новите генерации автори ги преиспитуваат медиумските, концептуалните и дисциплинарните граници на современата уметност, како и сè пофлуидните релации помеѓу визуелната уметност, дизајнот, дигиталната култура и современите комуникациски практики.

Во исто време, таа го поставува и прашањето што денес значи да се учи уметност, но и што значи да се подучува во време кога знаењето повеќе не е централизирано, кога сликите циркулираат побрзо од кога било и кога современите автори истовремено се движат низ физички, дигитални, теориски и социјални простори.

Уметничкото образование никогаш не било само простор на техничко усовршување, туку средина во која се формирале нови начини на гледање, размислување и разбирање на светот. Најзначајните поместувања во историјата на уметноста често произлегувале токму од средини во кои педагошкиот процес не се темелел врз репродукција на постојните модели, туку врз поттикнување експеримент, истражување и интелектуална автономија. Во таа смисла, односот помеѓу професорот и студентот не треба да се разбира како едноставен пренос на знаење, туку како динамична структура во која истовремено се пренесуваат методологии, критички позиции, сомнежи и можности за трансформација.

Таквите примери се особено видливи во историските моменти кога самата дефиниција на уметноста почнувала радикално да се менува. Атељето на Андреа дел Верокио, во кое младиот Леонардо да Винчи ги развива своите први истражувачки интереси, претставува рана форма на средина во која уметноста, науката и техничкото знаење почнуваат да се преплетуваат. Неколку векови подоцна, Баухаус, преку педагогијата на Валтер Гропиус, Пол Кле, Василиј Кандински, Ласло Мохољ-Наѓ и други автори, ја напушта идејата за изолирана уметничка дисциплина и воспоставува модел во кој визуелната уметност се отвора кон архитектурата, индустрискиот и графичкиот дизајн, технологијата, визуелните комуникации и секојдневниот живот. Токму овие примери покажуваат дека највлијателните образовни модели во уметноста не создавале затворени школи, туку отворени системи способни да иницираат нови културни и општествени релации.

Во современи услови, ваквиот принцип станува уште поважен. Уметноста одамна престана да се развива во рамките на „чисти“ медиуми. Теоретичарката Розалинд Краус говори за „постмедиумска состојба“, укажувајќи дека современата практика повеќе не може да се разбере преку традиционалните поделби на сликарство, скулптура или графика, туку преку комплексни хибридни системи што ги поврзуваат визуелноста, просторот, текстот, звукот, архивата и технологијата (Krauss 1999, 6–18).

Слична позиција развива и Никола Бурио, кој современата уметност ја дефинира како поле на релации, интеракции и процеси, а не како затворен автономен објект (Bourriaud 2002, 14–25). Во неговото разбирање, современиот уметник и дизајнер функционира како „навигатор“ низ различни културни, социјални и медиумски системи, при што делото станува простор на комуникација, соработка и размена, а не само естетски артефакт.

Токму тука се појавува значењето на интердисциплинарноста, мултидисциплинарноста и трансдисциплинарноста — не како актуелни термини, туку како реална нужност на современата култура. Трансдисциплинарноста не ги надминува само границите помеѓу различните медиуми во рамките на визуелната уметност и дизајнот, туку отвора релации и кон други области на знаење: филозофијата, антропологијата, архитектурата, екологијата, медиумските студии, политиката, биологијата, информатиката или вештачката интелигенција. Во таков контекст, уметноста и дизајнот повеќе не функционираат какоизолирани естетски практики, туку како комплексни полиња напродукција на знаење.

Теоретичарот Мишко Шуваковиќ токму во оваа насока говори за современите „транс-тактики“, односно за уметнички практики што функционираат трансмедиумски, транскултурно и трансдисциплинарно, постојано преминувајќи помеѓу различни системи на знаење и општествени контексти (Šuvaković 2022). Според него, современата уметност не може повеќе да се разбира исклучиво низ медиумски или формални категории, туку како процес на постојана комуникација помеѓу визуелното, теориското, технолошкото и политичкото.

Во рамките на една ваква „образовна екологија“, улогата на професорот денес радикално се менува. Тој повеќе не е исклучив носител на знаење во хиерархиска структура, туку медијатор помеѓу различни искуства, методологии и перспективи. Современото менторство подразбира отворање простор за експеримент, сомнеж, истражување и критичка позиција. Успешниот професор не создава следбеници, туку услови во кои студентот ќе може да развие сопствен интелектуален и визуелен интегритет.

Од друга страна, и студентот денес има поинаква позиција од претходните генерации. Тој веќе не пристапува кон уметноста само преку институцијата, туку паралелно преку дигиталните платформи, архивите, виртуелните простори, социјалните мрежи и глобалните визуелни системи. Тоа создава нов тип чувствителност, но и нови ризици: хиперпродукција и забрзана циркулација на визуелни

продукција. Изложбата Професори и студенти токму во таа смисла функционира како простор на паралелни искуства и различни генерациски позиции. Таа покажува дека современата уметничка сцена повеќе не може да се согледува низ строги стилски или медиумски категории, туку како флуидна мрежа на идеи, процеси и експерименти. Во неа се препознаваат и траги од традицијата, и потребата за нејзино преиспитување; и присуството на класичните ликовни дисциплини, современиот дизајн и дигиталните медиуми; и индивидуалниот авторски ракопис, и колаборативните, релациски и постмедиумски практики.

Токму затоа вредноста на ваквите изложби не лежи само во презентацијата на готови дела, туку во можноста да се согледа еден жив процес на формирање, преиспитување и трансформација на современата уметност и дизајн. Не како затворен систем на знаење, туку како отворено поле што постојано се менува заедно со времето во кое настанува.

Литература

Bourriaud, Nicolas. *Relational Aesthetics*. Dijon: Les Presses du Réel, 2002.

Krauss, Rosalind. *A Voyage on the North Sea: Art in the Age of the Post-Medium Condition*. London: Thames & Hudson, 1999.

Šuvaković, Miško. "Trans-Tactical Impacts: The Transdisciplinary, Transcultural, Transnational, Translinguistic, Transmedia, and Transindividual in Contemporary Humanities, Politics, Artistic and Media Practices." *AM Journal of Art and Media Studies*, no. 27 (2022).

ПРОФЕСОРУ МКЦ СКОПЈЕ

И

СТУДЕНТУ

12 МАЈ - 1 ЈУНИ

Изложба на дела од областа
на ликовната и применетата
уметност од факултетите во
Македонија

Сликарство, графика
скулптура, дигитална графика,
илустрација, графички дизајн
индустриски и продукт дизајн

2

0

2

6

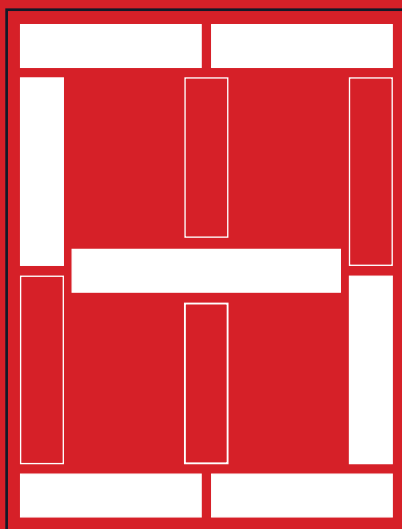
Факултет за арт и дизајн
Европски Универзитет, Скопје

Факултет за уметност и дизајн
Меѓународен Балкански Универзитет, Скопје

Факултет за дизајн и мултимедија
Универзитет АУЕ-ФОН, Скопје

Факултет за технолошки науки
Универзитет “Мајка Тереза”, Скопје

Ликовна Академија
Универзитет “Гоце Делчев”, Штип

УНИВЕРЗИТЕТ
ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ
Избери мудро, делувај храбро

ЛИКОВНА АКАДЕМИЈА

Ликовната академија при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип претставува современ центар за образование, истражување и уметничко создавање во областа на визуелните уметности. Академијата реализира студиска програма од прв циклус – Класично сликарство, како и студиска програма од втор циклус – Сликарство, преку кои студентите стекнуваат темелно образование во областа на класичниот ликовен јазик и современите уметнички практики. Наставниот процес е насочен кон совладување на класичните ликовни дисциплини, техниките и материјалите, со посебен акцент на развојот на индивидуалниот уметнички израз, креативноста и критичкото размислување. Преку практична и теоретска настава, студентите се поттикнуваат да истражуваат различни визуелни концепти и современи пристапи во уметноста.

Наставата се реализира во ателјеа и специјализирани работни простори, под менторство на искусен наставен кадар, што овозможува квалитетна едукација и професионален развој на младите уметници. Покрај редовната настава, академијата активно го поддржува учеството на студентите во изложби, работилници, фестивали и други јавни презентации, преку кои тие активно се вклучуваат во современиот културен и уметнички живот.

Ликовната академија негува рамнотежа помеѓу традиционалните уметнички вредности и современите визуелни тенденции, создавајќи автори подготвени активно да придонесуваат кон развојот на македонската и меѓународната уметничка сцена.

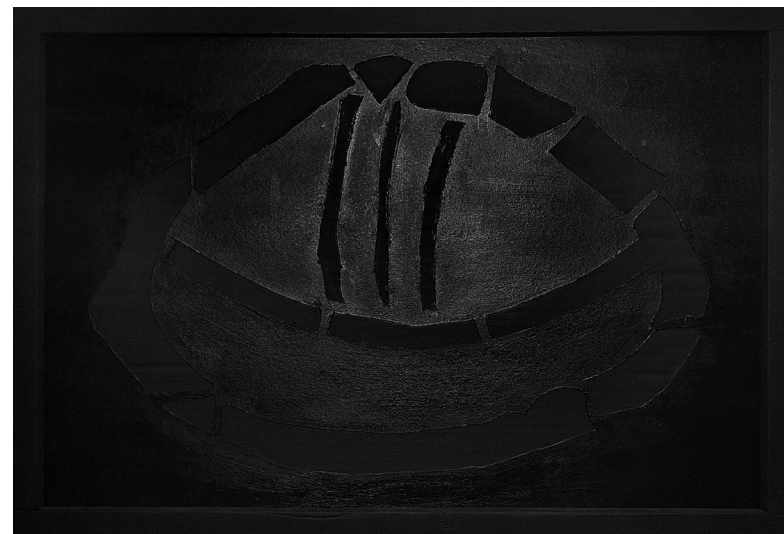
Ред.проф. м-р Јордан Ефремов
“Меморија за состанокот VII (Божја рака)”
Масло на платно 110 x 80 см
2021

Миа Ефремова
“Портрет”
Комбинирана техника 90 x 80 см
2025

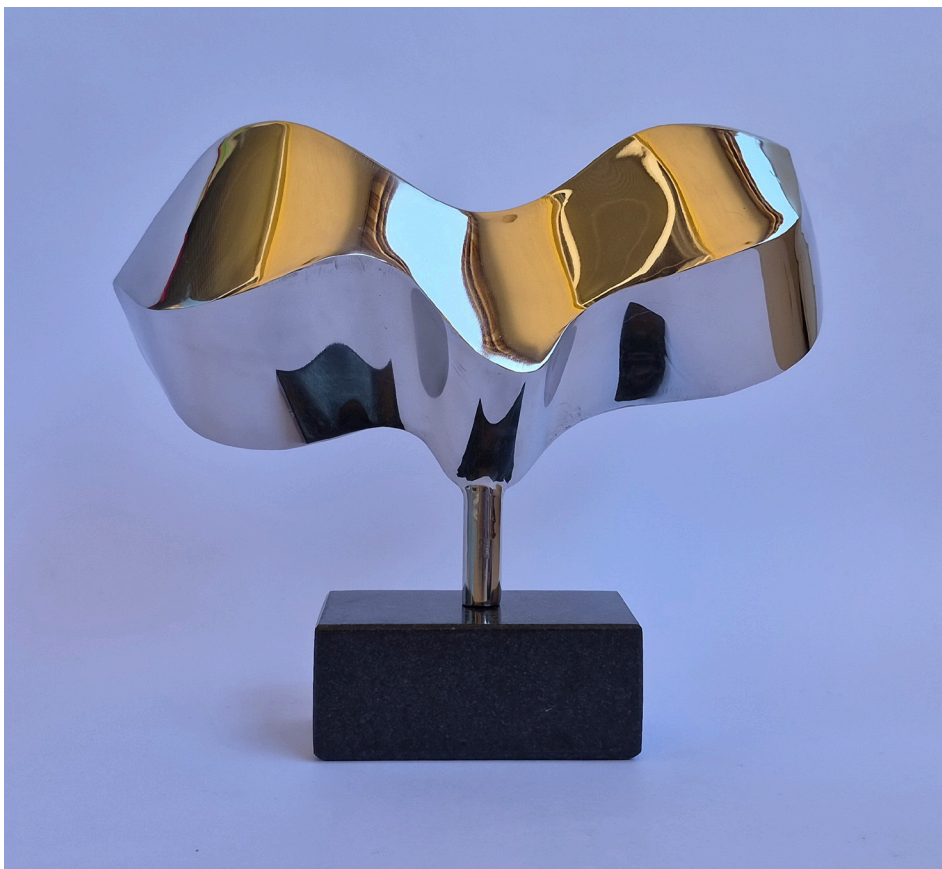
Ред.проф.м-р Јана Јакимовска
“Од маргините”
Комбинирана техника 60 x 50 cm
2026

Стефан Анчевски
“Отсуство”
Комбинирана техника 54 x 80 cm
2026

Стефан Димовски
“Девојка со турбан”
Комбинирана техника 80 x 60 cm
2024

Проф.д-р Слободан Милошевски
“Светлосен пулс”
Техника: Инокс 26,5 x 21,5 x 10,5 см
2026

Слободанка Лазаровска
“Сенки низ времето”
Техника: Комбинирана техника 48 x16 x1 6 см
2026

Издавач: ЈУ Младински културен центар-Скопје
За Издавачот: Абрен Шаќири, Директор
Уредник: М-р Страхил М. Петровски
Текст: Д-р Ана Франговска
Печат: Винсент Графика
Тираж: 600
Креативна Дирекција и Дизајн: Петар Новковски-Inchronax
Скопје, РСМ 2026